

Наставља се експанзија латинице на постсовјетском простору

06. јун 2017. *Рита Бикова*

У последње време у појединим земљама бившег СССР-а поново се говори о преласку на латиницу. Практично одмах после распада Совјетског Савеза на латиницу су прешли Узбекистан, Азербејџан, Туркменија и Молдавија, а у неким другим земљама сличне иницијативе су редовно покретане али нису реализоване. Ове године је Казахстан изразио чврсту жељу да пређе на латиницу. Чланак је објављен 25. маја у нашем штампаном издању „Р Магазин“ који излази као додатак „Недељника“.



Председник Казахстана Нурсултан Назарбајев изјавио је да до 2025. године Казахстан обавезно мора одбацити ћирилицу и прећи на латиницу.

По мишљењу казахстанског лидера, потреба за променом писма условљена је политичким разлозима, развојем технологија и особеностима процеса образовања и науке у 21. веку. Деци која буду учила казашки језик са латиничним писмом биће лакше да науче и енглески језик, сматра председник Казахстана. Назарбајев је такође подсетио Казахе да њихов језик има туранске корене и зато ће прелазак на латиницу приближити казашки језик другим туранским земљама, пре свега, Турској.



Како се говори руски језик у бившим совјетским републикама?

У Казахстану је разговор о таквој језичкој реформи покренут још 2006. године. И тада је, као и данас, било различитих гледишта. Противници реформе кажу да ће за промену писма можда бити потребно око 15 година. Поред тога, то ће веома много коштати, пореметиће континуитет образовног процеса и поделиће земљу на генерације које потпуно различито доживљавају матерњи језик. Комплетна национална књижевност и уџбеници у Казахстану написани су ћирилицом. Да би се све то поново издало на латиници потребна су огромна средства и много времена. У том периоду казашка омладина може још више изгубити интересовање за националну књижевност.

Иницијатива за латинизацију изазвала је недоумицу у друштву још и због тога што је Казахстан једна од водећих земаља евроазијске интеграције. „Ако ми јачамо интеграцију у оквиру Евроазијске економске уније, зашто да компликујемо живот преласком на латиницу? Многи Казаси не схватају латинично писмо. У Казахстану има много нерешених социјалних питања, а животни стандард није баш на високом нивоу. Зашто без икаквог разлога правити себи проблеме и компликације?“ – то је за лист „Известия“ [рекао](#) казахстански политиколог Булат Султанов. Треба истаћи да један број Казаха користи латинско писмо иако оно нема званичан статус. То се односи нарочито на Казахе у дијаспори Турске и многих земаља Запада (у казашком језику је коришћена латиница током 1930-их када је у Совјетском Савезу спровођена интензивна језичка политика).

Стопама Казахстана желе да крену и поједини политичари **Киргизије**. Сутрадан након Назарбајевљеве изјаве о потреби да се пређе на латиницу сличан предлог је изнео Канибек Иманалијев, посланик киргиског парламента из фракције странке Ата Мекен. Он је [изјавио](#) да ћирилица омета развој технологија у Киргизији и представља препреку на путу модернизације земље. „Ћирилица је наше интелектуално наслеђе и ми ћемо је, природно, користити. Али ми свакако треба да пређемо на латиницу до 2030-2040. године јер то захтева дух времена и развој технологија“, рекао је Иманалијев и додао да већ сада треба почети са одговарајућом обуком филолога.



[„Светски језик“: Стручно мишљење о садашњости и будућности руског језика](#)

Док Казахстан и Киргизија своју жељу за преласком на латиницу објашњавају тежњом да иду у корак са напредним светом, Украјина отворено говори о увођењу латинице у инат Русији. Антируска хистерија у тој земљи се шири, а у украјинском парламенту посланици жустро дискутују о нацрту закона „О државном језику“, којим се прописује искључиви статус украјинског језика.

Један украјински политичар је чак рекао да је коришћење руског језика „блуд“.

У таквој атмосфери украјински новинар Станислав Речински, који је раније био портпарол Службе безбедности Украјине, [предлаже](#) да украјински језик пређе на латиницу у циљу зближавања са Европском унијом и удаљавања од Русије.

„Што се више будемо разликовали од Русије, утолико боље. Што даље од Русије, утолико боље. Ова генерација треба да остави потомцима границу, строги визни режим, ‘кинески зид’ и огромне резерве мржње према Московитима као носиоцима антиукрајинске идеологије“, написао је Речински на руском језику на Фејсбуку.

Речинског је [подржао](#) ТВ водитељ из Лавова **Остап Дроздов**, који је у ток-шоу програму **„Без околишања“** изјавио да се на ћирилици заснива „руски свет“ и да њу користи само 12 „прилично заосталих и отворено проруски настројених земаља“, **укључујући Србију.**

Са друге стране, латиница је, по Дроздовљевом мишљењу, основа слободног света.

„Европа је латиница. Сав цивилизовани свет ка коме ми тежимо је латиница.

И, на крају крајева, ако прођете улицама, видећете да су највећи брендови и комерцијално најуспешнији пројекти брендирани латиницом, и зато сваки Украјинац који жели да буде успешан у иностранству, на Западу, оставља своју ћирилицу код куће и прелази на латиницу“, рекао је ТВ водитељ.



Шта је најтеже Русима у српском језику, и Србима у руском?

Иницијативу су подржали многи Украјинци на друштвеним мрежама.

„Ја видим само предности: упростићемо и стандардизовати ортографију, користићемо дизајнерска решења латинице која су се развијала док је ћирилица стагнирала 100 година за време комунистичког режима! Уопште неће бити транслитерације“, [написао](#) је корисник **Андреј Хорсев**.

Истина, има и оних грађана (и има их много) који су идеју о преласку на латиницу схватили као бескорисну и неблаговремену, с обзиром на стање украјинске економије. „Знате шта? Већ су ми се смучиле идеје попут оне да само треба променити први стих химне па ће Украјина почети лепо да живи. Или да треба окренути заставу наопачке и све ће се код нас променити. Треба радити и не треба красти, и тада ће се све променити!“, [прокоментарисао](#) је ситуацију за украјинско издање Страна.УА предузетник **Максим** из Кијева.

Увођење латинице у Украјини може изазвати оштру поделу земље по језичкој припадности и још више продубити раскол у друштву, да и не помињемо да Украјина једноставно нема средстава за реализовање сличних иницијатива.